GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunátória.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 19. **Brasiovu 24|12 Martiu** **1869.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Revista diurnalistica

despre conferinti'a partitei romane din Mercurea.

Intre tóte diurnalele maghiare se interesézа mai tare de ceea ce facu romanii „Hazánk“, diurnalulu centrului stangu, adica a partitei opositionale, care apare in Pest'a. Pentru cá se scimu de timpuriu fondulu judecatii acestei partite, care se numesce pe sene liberala si democratica, cá dela inceputu se i scimu mesura ascunsurile si reservarile, vomu reproduce respect. articulu, cu pre pucine reflexiuni. Elu in Nr. 60 din 14 Martiu a. c. vorbesce in tonulu urmatoriu;

„In Timisiór'a se defipse program'a nationalitatiloru si de acolo se expedà parol'a in mai multe parti ale tierei. Se pare, cumca domnii, cari facura program'a in Timisiór'a pentru tóte nationalitatile nemaghiare, -si au alesu cu deosebire Transilvani'a de aren'a séu campu de lupta alu agitatiuniloru loru. Unu punctu din program'a Timisiórei pretende indereptu autonomi'a Ardélului si o sustiene in opusetiune cu istori'a si legea; ei si in mani'a fapteloru complinite tienu, ca diet'a Ungariei nu póte fi locutu, unde se decide despre causele Ardélului. In timpu ce romanii din Ungari'a in sensulu strictu luati vorbescu in Ungari'a astfeliu, si din partesi intra in diet'a Ungariei pentrucá acolo se profeseze acelasi refrenu, — au consiliatu romaniloru transilvani politic'a pasiva de parola. Ei incepura a agita in directiunea acésta pe calea presei prin agentii si matadorii romani din Transilvani'a. Una consecintia a acestoru agitatiuni sistematice au fostu convenirile tienute de catra inteligentí'a romana in mai multe locuri ale Transilvaniei, in cari se decretà principiulu politicei pasive.

In **Mercurea** inca se tienù nu de multu una adunare, la care luà parte o inteligintia romana numerósa. Aici se decise nu numai abtinerea dela alegerile deputatiloru dietali, ci constituira si unu comitetu alu partitei nationale, cu residerea in Sibiiu, si fóile romane anuncia cu triumfu inaltu, ca „partit'a romana nationala in Transilvani'a e constituita.“ Romanii voru a considera faptulu acesta cá primulu si celu mai necesariu mediu spre a continuà din partesi o directiune politica multu respectabila si unitaria. Ei cugeta, ca cu constituirea comitetului de partita nationala romana au ajunsu la scopulu de a procede in solidaritate uniforma, in sensulu programei fipsate in Mercurea, care e deajunsu cunoscuta. Programulu in sene, cum s'a datu elu la protocolu, se pare a fi atatu de nevinovatu, in catu nu se póte dice in contra-i nimica, pentruca conferinti'a romana din Mercurea dechiara solenelu (aici insira dechiararea conferintiei nationale, care o scimu), dupa aceea continua:

„In programulu acesta abia se afla ceva periculosu, pentruca romanii vreau numai pe cale legala si prin midilóce legali a ajunge la scopulu intentionatu.

Inse politic'a, prin care e se se castige valóre acestei programe, nu o precepemu nici decatu.

Ei vreau adica una modificare a legiloru, cari suntu vatamatórie pentru romani. Si cum credu ei, cá voru midiloci acésta? prin acea, cá se nu iè parte la alegerea deputatiloru? Prin acea cá se nevoiescu a nu implini locurile, care ocupandule in directiunea alésa de ei ar' puté face si lucra ceva?

Intr'una tiéra constitutionala pentru executarea unei politice nu se afla altu midilocu, decatu ocuparea terenului in parlamentu. Acesta e loculu, unde in modu pipaitu ori carei nisuintie si opiniuni se póte da expresiune pe cale legale. Aici se póte manifesta catu de expresu (!) un'a politica, si se póte redica la lege din partea parlamentului pe cale legale fara conturbarea pacei, fara cérta (!) si fara revolutiune, (asia e, unde nu predomnesce inganfarea, egoismulu, despretiulu si spiritulu de domnire suprematica. — R.)

Romanii transilvani se lepadara inse tocma de acestu midilocu, celu mai importantu, candu -si intr'unira program'a. In adeveru o logica nepricéputa (lui „Hazánk“) si ne pare reu, ca romanii transilvani fura condusi prin program'a Timisiórei pe o cale atatu de eronata. (Urm'a va alege. R.)

Nevrendu, trebuie omulu se-si puna intrebare, in ce modu, cu ce midilóce vreau romanii a ajunge la scopulu defiptu, déca -si au pusu inainte vreunu scopu? Cum vreau ei a scóte la cale una revisiune a legei de unfune, a modificarii legei de nationalitati (numai?) cum voiescu ei a ajunge la aceste tiente positive, déca nu vreau se iè parte la alegeri pentru dieta? Dóra pe calea presei? Puterea ei e mare, totusi influintí'a presei romane pana acum nu e cunoscuta nici in lumea mare, ma nici in Ungari'a cea mica (!!). Pe calea jurisdictiuniloru? Romanii pana acum dispunu inca in pucine municipii asupra maioritatii, (grati'a maiestriloru de legi? — R.); prin urmare incordarile loru si pe campulu acesta ar' devení nesce demnstratiuni micutele si s'ar imprastia cu totulu, fara de nici unu succesu. Ori dóra se voru incorda catra scopulu loru in viéti'a publica? Poporulu romanu inca nu e maturu pentru discusiuni politice, si conducatorii lui nu potu da garantia, ca asemeni discusiuni nu voru degenera in turburari. (Natiunea romana a doveditu, ca e mai moderata si mai civilisata in adunari decatu vecinii loru. — R.)

Suntemu deplinu convinsi, ca lucrurile in Ardélu nu se voru opri numai la politic'a pasiva (incepeti ér' cu Dacoromani'a? — R.). In Transilvani'a locuiescu nu numai romani, ci potemu dice cu deplina securitate, ca in Transilvani'a nu va fi nici unu singuru cercu de alegere, care se nu fia representatu in diet'a Ungariei. (Póte cu 2—5 la suta se fia vr'unu cercu representatu bine? — R.)

Politic'a pasiva asia dar' -si perde pretiulu— procum putea sci aderitorii aceleia?

Ceva totusi trebuie se faca fabricantii programei din Mercurea, cá celu pucinu se mai vorbésca omulu de densii. Si care va fi resultatulu politicei pasive ce face fiasco?

Se fia óre presemnu pentru acésta consemnatiunea numeloru comitetului sibiianu romanu nationalu?“

Aici trece in personalitati. — E tristu semnu alu civilisatiunei, unde in diurnalistica se afla o predilectiune a detrage persónéloru din simpla patima de superbia inganfata. Romanulu dice: „Nu sci de suptu ce tufa ésa epurele“, s. s. „Eligit Deus infima, ut confundat fortia. Ne asteptámu la alte reflexiuni dela „Hazánk“ cá diurnalu de partita liberale, nu la personalitati. Cugetámu, ca va petrunde mai aduncu in judecat'a sa, si va da dreptu partitei nationale romane, ca s'a resolvatu pentru pasivitate, déca nu din altu punctu de vedere alu dreptului ignoratu, celu pucinu din punctulu salvarii onórei si alu demnitatii sale nationale, care s'a pusu la pre umilitória proba cu tractarea cu ea cá cu o a cincea róta la carulu statului si inca preste umeru si cu ignorarea totale si a numelui ei. — „Ut non tam pro vitae, quam pro linguae incolumitate certasse videantur“, scrie marele istoricu Gibbon, vorbindu despre conduit'a politicii romaniloru si despre neexorabilele loru incordari, in contra tendintieloru de desnationalisare; si unu diurnalu din giurulu nostru ar' trebui se presupuna celu pucinu atatu orgoliu nationale intr'o natiune, care are atatea sorori civilisate si potenti, ale caroru simpathii prin o amicabile si drépta tractare a nóstra, a sangelui loru, n'ar fi de prisosu nici partitei lui „Hazánk“. —

„K. K.“ intr'unu articulu respectivu scapà din péna unu principiu mai sanetosu: ca nici unu dreptu comunu alu Ungariei nu se póte exploata de o parte numai, ci elu remane comunu la totu complexulu; dar' apoi dreptulu de limba nu s'a exploatatu de una singura parte a complexului? Acésta nu o analisaza. —

„S. d. Wochenblatt“, ce ésa in Sibiiu, unu diurnalu pré bine redigeatu, carui nu i a torsu mamas'a pe limba, vorbesce cu tonu fórte seriosu si atentivu despre pasivitatea romaniloru in Nr. 11 asia:

„Confer. romaniloru transilvani in Mercurea 7 Martiu a fostu fórte numerósa. Mai cu unanimitate se decise abtienerea dela alegeri de deputati la diet'a Ungariei. Ar' fi lucru eronatu a mesurá strictu consecintiele politice ale acestui conclusu; inse cu multu mai mare eróre s'ar comite alu ignora, dandu din umeri principali.“

„Déca amu avé ocasiune a vorbi cu Domnii din Pest'a, le-amu da consiliulu cu tóta sinceritatea, cá se traga in seriósa luare aminte causele acestui conclusu. A buna séma nu e lucru micu, candu una natiune numerósa, ocupata spre a se inaltiá cu intetire, intórce dosulu (!) (nu faci'a? Vedi Domnule, ca te retacesci, mergi catra politic'a prepuitoriloru cu acésta expresiune; coregeo, cá se nu avemu suspitiune despre intentiunea reflexiuniloru Dtale. — R.) catra desvoltarea de statu sustatória, constitutionale, si prin acésta profesza credinti'a, ca viitoriulu ei diace din afara de desvoltarea acésta de statu. (Acésta nu o dici pe temeiulu programei partitei nationale romane, care e pré prospeta si nu 'ti potea esi din vedere, fiindu de buna credintia facia cu acelu conclusu. In 1863 maghiarii din Transilvani'a nu s'au aruncatu intocma in braciele pasivitatii in contra mesuriloru constitutionali, cari nu le convenieа pretensiuniloru loru, drepte nedrepte nu mai vorbimu de ele? Vedi, ca mersesi si pre pe de laturi cu expresiunile de susu. — R.) „Una credintia cá acésta póte avé numai dóue sorginti: desperare de sustarea starii de facia si dubietatea de durarea ei. Astfeliu de sorginti crescu suptu furtun'a nescarorva ploi in torente, déca ómenii prin inchipuiri de potere si gadalitura de superbia suntu orbi destulu, pentrucá se nu le astupe de timpuriu. Astuparea ce e dreptu nu se póte intempla prin baionete. Aici ajuta cu totulu alte midilóce, care la totu timpulu trebuie se le

aiba omulu spre dispusetiune, déca vré cineva a se numi barbatu de statu si statu: „Cumpetulu (Masshalten) si dreptatea.“

In fine nu trecemu cu vederea, ca „N. fr. Pr.“ reportă despre conferintia, ca s'a resolvatu pentru activitate. Documentu despre adeverulu, cum intórtóca „Pres'a“ scirile. —

Brasiovu 23 Martiu. „Federatiunea“ din 19 Martiu publica resultatulu procesului alu II de presa, pe care cu condurerea dictata de anima, ilu reproducemu aici:

„Pest'a 18 Martiu 1869.

Astadi decurse inaintea juratiloru din Pest'a pertractarea procesului intentatu contra redactorului acestui diurnalu pentru publicarea pronunciamentului si a numeróseloru dechiaratiuni de adesiune.

Pre bas'a actului de acusatiune publicatu in Nr. 25 alu acestui diuariu, si dupa ce dlu procurioru de statu Carolu Ráth desfasiura intr'unu modu violinte atacalu seu contra tuturoru Romaniloru aderintí principieloru depuse in pronunciamentu etc. redactorulu „Federatiunei“ cu 11 contra 1 vot. fù dechiaratu de vinovatu (§-lui 9 l. de pr.) si condemnatu la unu anu de închisóre, mulcta de 500 fl. v. a. si suportarea speseloru judec. 30 fl. 4 cr. v. a.“ —

— Eri si adi era érasi pline stratele alei de italienii tirolesi, cari in numeru aprópe la 500 se reintórsera dela Ploiesci din Romani'a, fiinduca, cu doi franci pe di, pelunga scumpetea cea mare a victualeloru nu se potura sustiené la munc'a drumului, si societatea Oppenheim le denegá adausu mai mare la diurne. Sermanii trentiosi si flamedi se reintorcu atata amaru de drumu. Li se intimpera aici din partea unoru barbati marinimosi si din partea politiei pucine ajutórie. Indurarea crestinésca cere a intempina cu bine pe celu persecutatu de sórte. —

— (Inspectoratu de scóle.) De catera dile cerculéza si pre la noi cu respectu la instructiunea publica una faima atatu de curiósa, incatu noi pana astadi o luaramu curatu numai de gluma si inca de cele pacalitóre. Dupa ce inse vedemu, ca acea faima nu voiesce se dispara, éca o semnalamu si noi, de si inca totu numai cá curiositate. Se spune adica, cumca pentru districtulu Fagarasiului si pentru alu Brasiovului ar' fi se se denumésca de inspectoriu ministerialu preste tóte scólele de tóte confesiunile unulu dintre asesorii dela tribunalulu municipalu din Fagarasiu. Nu avemu inimica in contra caracterului privatu alu domnului Jakab, nu ne genéza intru nimicu nici confesiunea sa reformata (calviniana); nu'i luamu in nume de reu nici chiaru sistematic'a opusetiune, ce face dn. Jakab d. e. elementului romanescu la orice ocasiune, nu, pentruca scimu se apretiamu convictiunile altora, si apoi — ne si simtimu in stare de a si lupta si a respinge opiniunile politice si nationali ale dlui. Causele pentru care nu potemu crede susu atins'a faima suntu cu totulu altele. Dn. G. J. se afla in una etate statu de inaintata, cu organismulu seu atatu de ruinatu, incatu dlui 'lar' fi curatu preste potintia de a suferi strapatiele si sbuciumaturele calatoriiloru nedespartite de oficiulu inspectoratului scolasticu. Adaugemu, cá dn. G. J. nici odata in vietí'a sa publica nu avuse a face cu instructiunea, prin urmare densulu, mai alesu ach, in timpulu nostru, nu póte avé alta idea despre instructiunea publica, decatu pe acea ce o are orbulu de colóre si surdulu de musica. Ar' remané deci, cá denumirea dlui G. J. se fia privita séu numai cá una sinecura de acelea, despre care diariele sciu se spuna fórte multe istórióre curatiele si frumosiele, séu cá una satira asupra invetiamentului si preste tota a scóleloru din acestea dóua districte. Noi cunóscemu cu totulu alti barbati calificati pentru misiunea de inspectori si scóleloru, éra regimulu ii póte afla, indata ce'i va canta. Se binevoiésca a publica concursu si va redé.

Ohab'a*). De si cam tardiu, inse presupunendu, cumca on. publicu cetitoriu va avé placere a ceti una deslusire mai de aprópe despre intemplarea obvenita intre comun'a Ohab'a si Vadu pentru folosirea padurilloru afatórie pe teritoriulu Ohabei, carea intemplare fara de a avé nici umbra a adeveru, s'a publicatu in diurnalulu „Gazet'a Transilvaniei“ Nr. 47 si in „Hermannstädter Ztg.“ Nr. 152 a. tr. — totusi -mi iau voie a desfasiura urmatóriele puncte privitórie la casulu susmentionatu:

a) On. auctore alu acelui articlu, la celu d'antaiu punctu de purcedere face cunoscutu, cumca cotaiu punctu de purcedere face comun'a Ohab'a pórta de mai multi mun'a Vadu si comun'a Ohab'a pórta de mai multi ani procesu pentru dreptulu de proprietate in padurile afatórie pe teritoriulu Ohabei, si ca Vadu ar' fi si castigatu acelu dreptu, ba ce este mai mult sententiele facute in privinti'a acésta ar' fi ajunsu in valóre de lege, si totusi comun'a Ohab'a nu le respectéza acelea.

Déca d. auctore ar' fi binevoitu a se informa mai bine despre starea lucrului, de siguru nu ar' fi prinsu pén'a in mana spre a publica unu neadeveru, dicundu, ca comunei Vadu prin sententia ajunsa in potere de executiune i s'a recunoscutu dreptulu de proprietate in padurile Ohabei si dsale nu i ar' fi debuitu a se osteni multu in casulu acesta, numai se fi avutu placere a-si deschide ochii mai bine si se fi cetitu sententia ddto. Sibiiu in 12 Decembre 1862 Nr. 80 a inaltei comisiuni dispunatórie despre regularea dreptului de proprietate a fostiloru granitiari din regimentulu I rom. apro-bata si prin inalt'a otarire a fóstei cancelarie aul. transilv. regie ddto Vien'a in 17 Maiu 1864 Nr. 4891 si fara nici una dubietate ar' fi aflatu intru acelea, cumca padurile mentionate suntu numai singuru proprietatea eschisiva a comunei Ohab'a, si ca pentru comun'a Vadu s'a sustienutu numai acelu dreptu asia numitu de servitute, care si la insusitu in timpulu sustarei granitiei, adica la adusutu de cranguri de pe diosu (Klaubholz) inse si acesta numai pana atuncia, pana candu pe calea procesului urbarialu in sensulu inaltei patente imperiale din 21 Iuniu 1854 si in legatura cu inaltulu rescriptu din 27 Augustu 1861 se voru regula finalmente astfeliu de drepturi.

Éta cum straforméza cineva unu dreptu de servitute, vrendu a i da colórea si insemnatatea unui dreptu de proprietate.

b) Acelu dreptu de servitute la usuatu si 'lu usuaza locuitorii din Vadu pana in diu'a de adi in padurile Ohabei. — Césa ce caracterisaza obiectulu contrariu, cumca cu respectu la dreptulu de proprietate alu Vadului, se afla sententii ajunse in potere de lege — este aceea ca din partea Vadului s'a inaintatu de óre-si catuva timpu procesu pentru estinderea dreptului de servitute, (inse nu de proprietate) si asupra unoru parti de padure ale comunei Ohab'a, intru care in timpulu sustarei granitiei nici ca au avutu dreptu de a intra singuru cu trupulu, cu catu mai pucinu a trage lemne din acelea.

Si pe langa tóte, ca Ohab'a posede documente, prin care ar' fi potutu combate cererea Vadului, totusi se intemplá unu ce neasteptatu, ca comunitatii Vadu se recunoscú dela I-a si a II-a instantia dreptulu de servitute si asupra aceloru parti de padure.

Procesulu inse este recuratu la ultim'a instantia atatu din partea contraria, catu si din partea Ohabei, si pana in diu'a de adi (!) este la inaltulu ministeriu neresolvatu, prin urmare sententiele inca nu suntu in valóre de lege, dupa cum afirma domnuu auctore.

Motivele dintru care au urmatu introducerea Vadenilloru in padurile mentionate, le retienemu deocamdata nedesfasiurate; adaugemu numai atata, cumca comun'a Ohab'a respective representantii aceleia, nefiindu apti a se apara la vremea sa, candu la pertractarea intreprinsa spre a se dovedi adeverulu obiectului de certa, din neprecepere, remase caus'a Ohabei neaparata, éra Vadului i s'a concesu, cá pana la ultima decidere in a 3-a instantia totusi se se introduca locuitorii de acole in padurile de certa, la adunatu de cranguri uscate de pe diosu; inse fara securi, numai cu topóra mici si bardi. Dovada este ordinatiunea in reg. guver. din 3 Ian. a. c. Nr. 28943 si sententi'a oficiolatului districtuale ddto. Fagarasiu 28 Ianuariu a. c. Nr. 473.

c) Objectiunea comunei Vadu, cumca in tómn'a trecuta s'ar fi alungatu comisiunea esmisa pentru introducere — nu este adeverata, si dobue se surprendia mirare pe ori cine, ca cum póte asia cevasi da publicitatii — ca-ci in 27 Novembre 1867 comisiunea emisa la faci'a locului in Ohab'a espresu numai din acelu punctu de vedere nu a introdusu pe Vadenii la padure; ca-ci acestia inadulcea a merge cu securile la adunatu de cranguri si nevrendu Vadenii a asculta propunerea representantii comunali de aicia, cá se puna securile secuestru si numai cu topóra se mérga in padure, densii facundu abusu — nu topóra se mérga in padure, densii facundu abusu — nu au vrutu a da ascultare, si chiaru judele din Vadu Iacobu Marginénu le-a demandatu a se intórce inapoi. In 3 Iuniu a. c. au primitu Vadenii ordinatiunea inalt. reg. guvernu a merge la padure numai cu topóra si bardi, ba inca au esitu si una comisiune spre ai introduce; inse Vadenii facundu si atuncia abusu, vediendu, ca nu le succede a merge cu securi mari — nu s'a aflatu nimenea, care se mérga in padure; prin urmare comisiunea esita a ambalatu, fara nici unu resultatu.

Marturisésca acésta insusi comisariulu, care a fostu la faci'a locului, ca este adeveratu, séu nu si totu una data se spuna adeverulu, ca avut'a vre-unu sufletu de omu din Ohab'a intentiune de a se opune la introducerea Vadeniloru in dreptulu loru? Nu au astieptatu comisiunea insocita de representantii Ohabei in ordine buna introducerea Vadenitantii Ohabei in ordine buna introducerea Vadenilor? Pentru ce nu au venitu? Au loru la padure? Pentru ce nu au venitu? Au dovedescu mai multe respunsuri scripturistice ale representantiii ohabene afatórie la convolutulu actu-lui respectivu, cumca Ohab'a respectéza susmentionat'a inalta ordinatiune guberniale privitória la acea impregiurare. cumca Vadenii se se folosésca de topóra si bardi la padurit?

Binevoiésca on. auctore a se convinge despre adeverulu aceloru acte, si apoi credu, cumca siguru -si va trage cuventulu inapoi, avendu sufletu crestinescu si credu, ca insusi va dice: cumca Ohabenii n'au avutu nici una intentiune de a se opune.

(Va urmá.)

Teiusiu 12 Martiu 1869.

Nerusinatele agitatiuni si seduceri ale diverseloru partite si au intinsu ghiarale pana pre aici, facundu una partita in contra alteia totu cei stá in potintia. Asia in 11 Martiu in urm'a inspirari d. br. Kemény dela Ciumbrudu d. V. Miklosiu dede porunca, svatu si indemnare catra toti cei indreptati la alegerea de deputati, cá se se adune la baronulu dela Gald'a, unde se se intielége, — fi-baronulu dela Gald'a, unde se se intielége, — fi-resce dupa ce i va fi ospetatu binisioru se le vorbésca dupa cugetulu si intentiunile sale. — Pre candu in 11 se petrecea astfeliu de ospetare in Gald'a pre atunci la ingroparea unui omu, tocma pre candu 'lu bagau in mormentu (despre care se semnu, ca candu era pre lavitia ei veni carut'a lui Kemény se'lu duca si pre elu, pana la porta (!). —

Unu maghiariutia veni in cemeteriu si dete la vreo cativa, dintre cari scia, ca ar' fi indreptatiti la alegere, profesiunea de credenti'a politica in tipariu.

Se nu trecemu cu vederea, nici se damu uitarii cuprinsulu astorufeliu de profesiuni, ci se le pastramu, pentruca, póte ca vomu avé lipsa de unele din ele, cu tóte, ca suntu numai cai pe pereti, — dupa cum amu vediutu, dorere, pe tardiu! —

In program'a lui Sándor Elek, despre care vorbii profeséza candidatulu deplina restituire a legi din 1848 si stramutarea pe calea legislatiunei a legei de invoire intre Austri'a si Ungari'a, despre obiectele comune, 1867 XII, dicundu, ca nu tiem de ultraisti, care profeséza credintia „delegationem esse delendam“. — Asi dori a citi unu programu cá acesta de alu ultraistiloru, cu astfeliu de principiu, cá la casu de asia, se se indrumeze spioni imputatori, cá mai nainte se-si mature inaintea pregului loru, si, déca ei pe ai sei, cari profesédia principiulu acestu indreptatu in contra legei fundamentale a statului, nu i condamna, nu i trage la tribunalu, apoi se se relege dloru la adeverulu „Dat veniam corvis vexat censura columbas“. Fi criminali si érta, pe nevinovati si asupresce. — Se nu me atingi, pana candu n'ai atinsu pe ta aceia. —

Din valea Hatiegului.

In numerulu 13 alu „Gazetei Transilvaniei“ cetimu, cumca cu una resolutiune prénalta a regelui s'a decisu, cá muntii revindicati si locurile militari ale desfacutului regimentu de cavaleria, se se dé indereptu la comunele ciucane si treiscaunene. La acést'a impartesire se adauge: speramu, ca inaltiatulu imperatoriu, si rege va fi dreptu si cu romanii, cari totudéun'a au fostu neclatitu credintiosi.

Noi inse amu dorí, cá in obiectulu acest'a atatu de interesantu pentru romanii fosti granitieri, se fimu indata in placut'a pusetiune de a andi cea impartesire faptica si mai imbucuratória.

---

*) Intardiatu. — R.

In numerulu 21 alu „Gazetei“ din an. 1866 sub titulu: „In caus'a muntiloru revindicati din tienutulu Hatiegului“ s'a fostu amintitu, ca comitetulu permanentu din Sibiiu imputerit'u in numele regimentului romanu I de frunt'aria a intreprinde pasii legali in privinti'a proprietatei acestoru munti si implinesce si -si va implini detorinti'a sa, ér' companiele respective din candu in candu voru fi incunoscintiate despre stadiulu, in carele se afla acest'a causa.

Durere! ca pana in presentu companiile acestui regimentu n'au primitu nici o incunoscintiare de acést'a natura, cu tóte, ca intre agendele acelui comitetu, acést'a e cea d'antaia, ce atinge restituirea muntiloru revindicati la regimentu ca proprietariu.

Totu in numerulu 13 alu „Gazetei“ din a. c. vine inainte denumirea fostului pana acum practicantu de conceptu la guberniulu transilvanu d. Iuliu de Bardosi cá concipistu la ministeriulu de cultu si instittuine publica. Acésta denumire, cautandu la calitatile, ce le posiede acestu barbatu si decesbi la cunoscientiele in acésta specialitate, de si o salutamu cá bine nimerita, totusi speramu, ca Escelentí'a Sa domnulu ministru de cultu si instructiune, care-si pastréza caracterulu confesionale, va exopera denumirea si a mai multoru individi de confesiunea greco-catolica, ba si crearea unei sectiuni separate gr. catolice la acelu ministeriu, unde pana acum cu respectu la proportiunea numerica greco-catolicii au fostu mai pucinu decatu toti celalalti representati! —

m. m.

Discursulu d. Adolf Dobrzansky.

Inceputulu cuventarei din Nrii tr., cu care se completéza, e acesta:

Onorabila camera! Dupa parerea mea, dela fericit'a deslegare a cestiunei de nationalitate depinde pacea interna a patriei nóstre, asia dara atributulu, fara de care ea nu-si póte ajunge scopulu seu de statu, nu póte deveni puternica si libera, ba, in impregiurarile de facia ale Europei, nu se póte nici sustiené.

Deslegarea nimerita a cestiunei de nationalitate, prin urmare, este una conditiune de viétia a patriei nóstre, si de aceea rogu cu totu deadinsulu pre onorabil'a camera, se binevoiésca a ne ascultá cu atentiune pre noi, cari, abatendune dela parerea maioritatei, staruimu a castigá valóre propriloru nóstre pareri.

Considere onorabil'a camera, ca este in cestiune asecurarea patriei comune, care fia-si-ce care natiune a tierei o numesce a sa, in care inse rolulu principalu i compete afara de tóta indoiél'a natiunei unguresci, care a proportiune este in maioritate; considere déci, ca este cu deosebire in interesulu natiunei ungaresci cá cestiunea de nationalitate se se desbata din tóte partile, cá se nu se aduca cumva decisiuni, cari, conturbandu bun'a intielegere a cetatieniloru patriei, se ni arunce patri'a in periculu, in casulu unoru eventualitati, cari se potu prevedé.

Considere onorabil'a camera, ca, dupa cele ce amu auditu eri si adi: ca noi suntemu straini aici, ca noi staruimu a imbucati statulu, a restorná constitutiunea s. c. l., avemu detorintia indoita a ni lamuri situatiunea mai pre largu.

Premitiendu acestea, -mi iau voia a dechiará, ca eu nu potiu partení proiectulu de lege alu maioritatei comisiunei esmise in cestiunea de nationalitate, nici dupa cum l'a formulatu comisiunea centrale, nici dupa cum l'a modificatu esentialminte (si, o marturisescu, fórte amesuratu scopului) dlu Deák; ci din contra voiescu se se iè proiectulu minoritatii de base pentru desbaterea generale, fiindu convinsu, ca acest'a este mai aprópe de dreptele pretensiuni ale natiuniloru neungaresci, cari -si le-au manifestatu prin mai multe petitiuni si cari, de altmintrea, suntu basate si pre legile positive ale patriei, ba si pre principiele fundamentali ale constitutiunei nóstre.

Ne luandu in consideratiune particularitatile, cari se potu modificá la desbaterea speciale, proiectulu maioritatii nu se deosebesce de alu minoritatii prin acea, ca voiesce a deslegá cestiunea de nationalitate pre basea libertatei individuali, ne primiudu arondarea comitateloru, predomnirea limbeloru legata de anumitu teritoriu si impartirea proportiunata a oficieloru si demnitatiloru intre natiuni; ci proiectulu maioritatii se deosebesce in principiu de alu minoritatii prin acea, ca-ci se reduce la marginirea libertatii individuali in privinti'a intrebuintiarei limbei, trecundu cu vederea existinti'a faptica si legale a natiuniloru tierei, si prin acést'a pune fundamentu staruintiei, care in timpulu mai nou prinde radecina din ce in ce mai tare si care, negandu directu existinti'a natiuniloru neungaresci, recunósce numai pre natiunea ungurésca si pre acést'a, ca pre natiune protinsa politica, staruesce a o substituí poporului tierei, prin urmare, factorului politicu alu statului.

Dupa parerea mea acésta procedura este contraria cu procedur'a de pana acum a onorabilei camere si a legelatiunei, ér' in privinti'a statului ea este periculósa si inimica, ma si necompatibile cu dreptulu positivu, ba cu insa-si constitutiunea nóstra milenaria.

Contraria cu procedur'a de pana acum a legelatiunei pentru acesa, ca-ci legelatiunea a dechiaratu in adres'a sa dela 1861, ca va indestuli interesele nationalitatiloru, respectivu va face tóte concesiunile compatibile cu unitatea si intregitatea tierei, éra acum, precum bine observa amiculu meu M. Dimitrievich, onorabil'a camera purcede cu totulu pre alta base.

Periculósa pentru acesa, ca-ci sterge sóu celu pucinu micsiorésa in gradu mare iubirea natiuniloru neungaresci catra patri'a comune, si defectulu acestei iubiri despoia statulu, in timpu de periclu, de sprijinulu, care nu se póte inlocuí prin nici o armata ori catu de numerósa si sumptuósa.

Inicua si necompatibile cu dreptulu positivu si cu insa-si constitutiunea nóstra milenaria pentru acesa, ca-ci cele mai multe natiuni ale tierei au existatu cá atari in acesta patria mainte de venirea ungurilioru, in parte au castigat'o impreuna cu ungurii éra in totu casulu in timpu de o mia de ani au aperatu acésta patria cu poteri comune si cu asemene sacrificie de sange si avere; ca-ci prin urmare nu numai fiacare natiune s'a numitu si se numesce pre sene natiune, si aici si in Transilvani'a si in Croati'a, ci asia le-au numitu si legile positive ale patriei nóstre si cu acestu nume s'au caracterisatu si se caracteriséza pana in din'a de astadi in constitutiunea nóstra, ce se dovedesce apriatu nu numai prin istoria si prin privilegiele date singuratecelloru natiuni, ci mai pre susu de tóte prin legile nóstre.

Onorabil'a camera scie, ca natiunea slovaca de $2^1/_2$ milióne, pana la venirea ungurilioru a formatu statu nedependinte, éra de atunci, sub numirea Superior Hungaria, Superiores Regni Partes, au luatu totudéun'a parte destinsa in legelatiunea, administratiunea si aperarea tierei; de mai multe ori, precum d. e. sub Mateiu Trencsény, Ioane Corvinu (Slavoniae, Oppaviae et Lipthoviae dux) si pre timpulu invasiunei turcesci au portatu unu rolu destinsu si in istori'a patriei nóstre.

Onorabil'a camera scie, ca natiunea **romana** asemenea numerósa au portatu unu rolu poternicu inca pre timpulu Cesarilioru Romani, si mai tardiu alianduse cu bulgarii au formatu statu nedependinte; éra dupa venirea ungurilioru s'a guvernatu timpu mai indelungatu de voivodi proprii nationali (Voivoda Transalpinus de Omlas et Fogaras) si in mai multe ronduri, cu deosebire pre timpulu regelui Ladislau Kun cu ocasiunea invasiunei Tatariloru, a facutu servitia destinse patriei.

Onorabil'a camera scie, ca natiunea serbésca, — din care o parte locuiésa aici inainte de venirea ungurilioru si se guverná de despoti nationali de cari amintescu legile nóstre, éra cecalalta parte fù chiamata aici de regele Leopoldu I. pentru aperarea tierei, — pentru serviticle destinse facute in lupt'a contra turciloru an capetatu teritoriu, administratiune nationale separata, ba si cancelaria aulica separata (Cancellaria illyrica) ce se dovedesce, afara de privilegiele date natiunei serbesci la anii 1690, 1691 si 1695, si prin pertractarile dietali dela 1790, 1791 si 1792, precum si prin art. de lege XXVII: 1790/1 si X: 1792.

Onorabil'a camera scie, ca natiunea nemtiésca, — care are a se consideré de motorulu principalu alu civilisatiunei, de care, dupa asertiunea dlui ministru de culte noi nici odata nu ni aducemu aminte, prescindendu dela partea apusena a tierei la care se referescu art. XXXVIII: 1588 si altii, prescindendu dela numerósele cetati regesci, in cari si-a asecuratu nationalitatea, an capetatu teritoriu nationale si administratiune nedependinte, atatu in Secpusiu catu si in Transilvani'a, ce se dovedesce apriatu, afara de numerósele legi ale patriei nóstre, prin privilegiele date pentru sasii din Secpusiu la anii 1271, 1312 si 1778, éra pentru sasii din Transilvani'a la anii 1206, 1211, 1224, 1289 si 1317.

Onorabil'a camera scie, ca natiunea Jazigiloru (Philistei), Cumaniloru si Ruteniloru, dupa cum dovedesce istori'a, parte a locuitu aici inainte de venirea ungurilioru, parte au castigatu patri'a in aliantia cu ungurii, si de aceea, cá cei mai vechi aliati ai natiunei ungaresci au avutu teritoriu deosebitu si administratiune propria, si in art. XLVII: 1498 amintinduse la olalta (Philistei, Comani et Rutheni) se facu atenti, ca, in catu ar' cutezá a conturbá pacea in comitatele vecine cu teritoriele loru, respectivu a eliberá pre iobagi si in venitoriu, voru fi trasi inaintea judecatoriei Palatinului.

In privinti'a Jazigiloru si Cumaniloru se documentéza acést'a preste tóta indoiél'a prin nenumerate litere de privilegiu, anumitu prin privilegiulu datu la 1407 de regele Sigismundu, prin privilegiele date de regii Albertu, Matea Corvinu, Ludovicu II, si in fine prin privilegiulu intaritu de regin'a Mari'a Teresi'a la anulu 1745, precum si prin articlii de lege XI: 1485, XLIV: 1665, LXI: 1659, XXV: 1751, XXV: 1791 s. a.; éra in privinti'a Ruteniloru inainte de tóte prin acea datina antica: ca teritoriulu li s'a donatu sub numirea „Ducatus“ si s'a intrebuintiatu si cá titlu, asia de Emericu, — care a introdusu mai antaiu servitiulu destinsu si cu influintia alu Ruteniloru la curtea regésca, ce a duratu mai multi seculi, si care, dupa cum documenta istori'a, a muritu cá Dux Missiorum, — asemenea de Bela de sub Andreiu I., mai tardiu de Ioane Corvinu si de principii transilvani, cari au domnitu asupra Ruteniloru si au portatu titlulu de „Dux de Munkacs et Makovitza.“

O dovedesce acést'a in privinti'a natiunei rutene — abstragundu dela insemnetatea istorica a ducelui Teodoru Koryatovics si a altoru voivodi — acele documente regesci, in cari se afla subscrisu „Dux Ruthenorum“ precum si documentele, in cari se aminteséu oficialii voivodului Ruteniloru. Asia, intre altele, documentulu prea interesantu, cuprinsu si in opulu lui Fejér (codex diplomaticus) datu la an. 1299, de comitele de Beregh Georgiu, in care acest'a insusi se numesce: „Nos Georgius comes de Beregh, officialis dux Ruthenorum“.

O documentéza acést'a in privinti'a Ruteniloru numerósele intariri ale privilegieloru loru, castigate dela regii Ungariei, anumitu la anii 1562, 1573 1648; rescriptele regiloru indreptate catra universitatea natiunei rutene (Universitati populorum Ruthenorum), dintre cari este fórte caracteristicu rescriptulu, publicatu si in opulu „Notitia fundationis Koriatoviceianae“, relativu la reportele intre universitatea natiunei si ierarchia; mai departe scrisorile oficiali dela an. 1747 ale comitatului Beregh in caus'a supunerei la contributiune a Monosturului de Muncaciu si numerose legi ale patriei nóstre, anume art. XXIX: 1500; VI: 1572; IV: 1574; XXVI: 1613; XLVIII: 1616; LII: 1681; XXVII: 1687; si cu deosebire art. mai susu amintitu XLVII: 1498.

Deci natiunea slovaca si cea romana, inca inainte de venirea ungurilioru, an dusu o viétia de statu nedependinte, in acésta patria; natiunea serba si cea nemtiésca s'au asiediatu aicia sub conditiunea administratiunei nationali proprie; éra natiunile Jazigiloru, Cumaniloru si Ruteniloru, cá primii aliati ai natiunei ungaresci si partasi la castigarea patriei, au avutu dintru inceputu guvernu nationale propriu.

Cronica esterna.

Bucuresci 26 Februariu. Me aflu in positiune, de a ve comunicá astadi inca cateva detailuri inforatórie, despre asia de multu repetit'a persecutiune a evreiloru din Iasi.

Unu granariu de relegiune israelita, care de mai multu timpu este domiciliatu aici in tiéra, intr'o di fù gonitu de o banda selbatica prin mai multe strate ale Iasiului, fù ranitu greu prin loviturí de petre, si in locu de a fi dusu in vr'unu spitalu, fù aruncatu in temnitia. Retienerea lui in inchisóre, care a duratu fórte multu timpu, ilu facù pe elu si pe intrég'a sa familia cersietori, si abia, dupa ce elu promise guvernului romanu, ca va efectuá óre care provisiuni mari pentru armata, fù liberatu.

In timpulu afarei sale in Tecuciu facù cunoscintia cu mai multi oficieri rusi prusieni, ingineri, agenti si lui Bismark, cum si cu persóne fórte intime cu Brateanu, cari cu totí impreuna se silira a'lu induplecá cá se se insarcineze cu mari aprovisionari de cereale, cai, vite de taiare si alte lucruri secrete pentru armata, ce numitulu promise dar' din motive binecuventate nu le implini.

Cu ocasiunea acést'a numitulu granariu a fostu facia, candu se descarcara trei colete pline cu monede de auru si argintu ruse si prusiane, cari fura deschise si dupa ce se scóse o suma considerabile pentru mici scopuri necunoscute lui, fura érasi inchise si espediate o parte la Iasi, ér' partea cea

mai mare la Bucuresci. Adres'a acestoru colete nu a potutu se o védia, ca-ci se tienea fórte secreta. Apoi fù invitatu de catra oficieri intr'o padurice, unde la unu focu mare se gatira bucate, se beù vinulu celu mai exelente, se jucà si la fine, candu unu entusiasmu óre care cuprinse pe toti, se redicara toasturi pentru „infratirea cu imperiulu Daco-Romanu“, pentru Itali'a, pentru santulu „Ceariu“, pentru Prusi'a etc., ér' asupra Franciei, se esclamara injuriile cele mai grosave.

In timpulu acestei petreceri, numitulu comerciante afla din gur'a aceloru persóne nisce detaiari fórte interesante. Intre altele, inginerii ii aratara planuri, si se mandrean fórte dicundu, ca ar' fi studiatu si ar' fi desemnatu cu deameruntulu totu teremulu trecetórei Turnului rosiu si a Temesiului, precum si alte puncte strategice despre frontier'a Transilvaniei, si in tienuturile Ungariei precum si Tis'a si Bucovin'a etc. Oficierii russesci vorbira fórte animati despre spiritulu de ura contra Turciei, ce ar' existà in intrég'a armata moscovita precum si despre activitatea si genialu a doi generali russesci, care s'ar fi ocupandu cu redicarea unoru planuri de operatiune, si totudeodata 'lu incredintase positivu despre concentrarea apropiata a unui corpu mare de observatiune langa Prutu, si chiaru despre ocuparea Moldovei de catra rusi. Oficierii prusiani vorbeau fórte multu despre misiunea loru, care ar' constà in a facilità trecerea in Romani'a in bande mici a unui numeru de vr'o 1000 de voluntari, cari sosescu din Polon'a rusa si din Prusi'a, pentru a mari armat'a romana. In timpulu calatoriei acestui comerciante dela Tecuciu la Focsiani, ar' fi isbucnitu o cérta scandalósa intre oficierii romani si inginerii prusiani pentru alegerea unui locu pentru infiintiarea unui lagaru. Inginerulu superioru prusianu Taufer, prin telegrafu a duse imediatu la cunoscinti'a principelui planulu ce 'lu facuse numitulu, care fù primitu in totalu. Totu asia cà si Principele, care spre a face voi'a lui Bismark, ce voiesce cà armat'a romana instruita de prusiani se fia redicata la cifr'a de 80.000 ómeni (toti cu pusci cu acu) nu tiene sém'a de nemultiamirile soldatiloru, ale boieriloru si ale poporului intregu, ca prin telegrafu cere necontenitu ajutoriu nou de prusiani, totu asia si agentii sei secreti sciu cu mare maiestria se aduca pe drumuri neamblate din Transilvani'a romani cu gramad'a in tiéra, unde ajunsi, devinu din soldati pentru liberarea fratiloru loru de dincolo. Numitulu comerciante me informa inca, ca dupa cum a aflatu diutr'unu cercu boieresc, Brateanu ar' pregati o petitiune uriasia (pe care Brateanu o numesce petitiune de asaltu) ce se va subscrie de intrég'a natiune romana, adica celoru din Transilvani'a, Bucovin'a etc., cu care voiesce a infricosià pe Pórta.

In cercurile lui Brateanu numitulu vediù cativa straini, care ei fura denunciati ca suntu Mazzinisti. Acestia, dupa invitarea agitatoriului italianu, calatorindu Orientulu pentru scopuri lesne de intielesu, se aretara cu cateva dile mai nainte in tóte cluburile, unde partisanii lui Brateanu se aduna regulatu, si in care cestiunea Orientului este la ordinea dilei. Lucrandu independinte, conducatoriulu loru fi mangaie cu cunoscutulu proverbiu. Amanatu nu e inlaturatu! — La prim'ele datatari de tunu ce se va dà la Rinu, voru respunde tunurile orientului; acésta parere informatorulu meu a gasit'o pretutindeni prodominandu. Totudeodata numitulu granariu ar' fi descoperitu, ca de catuva timpu in oriasiele Principale ale Romaniei a inceputu o mare mania de a se invetiá limb'a rusa. Profesori rusi, veniti din Moscv'a, Petersburg, Odes'a etc., dau in casele cele d'antaiu lectiuni de limb'a rusa. Carti si diare russesci suntu cautate si se abonéza la ele cà nici odata pana aici. Fiacare din boierii mari isi dà aerulu si se aréta prin vorbele sale, ca e Rusofilu, si cu deosebire sexulu celu frumosu din Principate isi arata pe facia veneratiunea sa pentru totu ce este russescu.

In calatori'a se mai departe spre frontier'a Austriei, prin Valachi'a mica, informatorulu meu, nóptea, candu trasur'a mea apucase unu drumu pucinu umblatu, spre a scurtà calea, se vediu de odata suprinsu de nisce „minuni ale Cerilului.“ Elu vediu intr'o departare de o diumetate lege, dupa o colina acoperita cu padure, redicandu-se nisce bombe fulmunante, care inluminau intunericimea, si apoi érasi cadeau la pamentu. Ca suntu meteori ce cadu din regiunea stelelor acést'a elu o sciea; acesti meteori inse ce se redicau dupa pamentu spre ceru si recadeau érasi pre pamentu, ii causara multa bataia de capu.

Diminéti'a urmatórie inse, sosindu intr'unu satu, se intalni cu unu staroste, care asemenea casatu, se intalni cu unu staroste, care asemenea calatóri'a prin tiér'a, si acestia ii esplica fenomenulu vediutu. Elu ii spuse, ca unu numeru óre care de soldati romani, care mergu la garnisón'a loru, condusi de instructorii loru prusiani, a facutu asta nópte o proba nopturna cu bombele fulminante, care a adusu din Prusi'a si suntu menite, a favorisà fórte multa navaliri nopturne asupra inamicului. Totu intr'unu timpu ii mai dise, ca elu (starostele) ar' fi vediutu in Bucuresci nisce balóne aeriane, fabricate acolo de unu americanu, pentru scopuri resbelnice.

Vedeti dar', ca pregatirile si inarmarile romane pentru unu resbelu, a carui tienta nimeni nu o esplica nici o propoveduesce, continua contra tuturoru incredintiariloru de pace a puteriloru celoru mari, cursulu loru regulatu. Dar' atunci cum sta cu cestiunea Orientului? (Dupa „Wanderer“ din 4 Martiu, trad. „Rom.“) —

Madridu 15 Martiu. Siedinti'a cortesiloru a fostu furtunósa. Ministeriulu a acusatu pe siefii partitului republicanu, Orenze si Pierrad, ca in mectingulu tienutu eri pentru abolitiunea conscriptiunei, ar' fi indemnatu pe publicu la rescóla in contra decisiunei cortesiloru si ar' fi proclamatu doctrine subversive.

Pierrad a declaratu, ca primesce respunderea cuvinteloru sale.

Orenze a sustienutu, ca caracterulu meetingului a fostu cu totulu pacificu.

Figuera si altii au declaratu, ca partitulu republicanu primesce decisiunea cortesiloru. —

Washington, (prin cablulu transatlanticu) 15 Martiu. Senatulu a adoptatu biluliu finantialu alu generalului Schenk, duga resolutiunea luata in camer'a representantiloru. —

Berlinu 16 Martiu. Reichstagulu a adoptatu definitivu, dupa o a trei'a citire, conventiunea postala intre Prusi'a si Romani'a. —

Parisu 17 Martiu. „Le Constitutionel“ dice: „Franci'a si Belgi'a s'au intielesu asupra unei solutiuni de natura a satisface tóte interesele. — „Mon.“

Varietati.

— Pana acum se afla alesi deputati 117 opositionali si 137 deákisti. —

— Romanii din Mercurea au datu o dechiarare oficiósa cumulativa la protocolu inainte de inceperea alegeriloru, si se retrasera cu totii. —

— (Croatii si c. Andrássy.) Intr'unu articulu incepetoriu, vorbindu despre primirea cea caldurósa ce o avù parechi'a Maiestatica in Croati'a, reflectéza „Osten“, ca c. Andrássy ar' fi dusu cu sene preconi sêu scriitori, cari maresecu lucrurile din ceea ce suntu cà si microscopulu, cari apoi si bucinara prin diurnale, ca ovatiunile aceste au sorgintea loru numai in invoirea cu Ungari'a. „Osten“ denéga si dice, ca suntu false aceste bucinari; ma adauge totuodata din corespondintie venite deadreptulu din Croati'a, cumca caldurós'a primire are a se atribui numai credintiei celei exemplarie a croatiloru catra monarchulu; ér' c. Andrássy numai candu se afla in dereptulu Maiestatiloru Sale -si inchipuica, ca e aplaudatu pentru simpatii de invoire; pentruca pe unde aparea persóna lui singura avea primire fara indoiéla rece. Ma o scrisóre din Agramu ei descopere, ca mergundu elu singuru in careta pe strat'a Kirchengasse, ar' fi aruncatu croatii, dupa densulu cu tina. Nóue nu ne vine a crede extremitatile, dar' ceva adeveru totu trebuie se credemu la midilocu. Apoi cancelariulu Beust facia cu deputatiunile salutatórie inca n'a ascrisu nici unu meritu invoielii cu Croati'a pentru caldurós'a primire a Maiestatiloru. —

— Pentru esploatarea carbuniloru de pétra in Bács s'a formatu o societate actionaria in Clusiu. Romanii voru scapa din mana si mamalig'a de pe masa, déca nu se vor cultiva iute prin conveniri si discursuri luminatóre. —

— „Alb.“ referéza, ca in Temisiór'a v. presiedintele comit. centralu de alegere -si esi din minti de turbarea, in care cadiù, candu unu liberalu maghiaru propuse, cá se se oprésca amesteculu deregatoriloru dela influintiarea alegeriloru, cum facù Tormassy in cerc. Lipovei, rumpendu flamur'a liberaliloru si ponendu in locui pe cea deákiana, pentruca se scandalisaza poporulu, care striga: „Eca talharii, ca ér' vinu se ne belésca.“ — V. comit. Ormos cá presied. adunarei se descarcà asupra romanilor, dicundu, ca vreu se faca statu in statu manilor, dicundu, ca vreu se faca statu in statu manilor, dicundu, ca vreu se faca statu in statu man